

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ дар бораи фаъолияти илмии Султонмамади Гулмамад барои пешниҳоди диссертатсия дар мавзӯи «Динамикаи ҷамъшавии пайвастагиҳои фитохимиявии растании Сич (*Eremurus*) дар шароити гуногуни экологӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ аз рӯйи ихтисоси 03.01.04 – Биохимия.

Султонмамади Гулмамад ҳамчун аспиранти шӯъбаи ғоибона аз рӯйи ихтисоси 03.01.04 – Биохимия барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ дар Озмоишгоҳи биохимияи фотосинтези Институти ботаника, физиология ва генетикаи растании Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон корҳои илми – таҳқиқотиро гузаронидааст.

Номбурда усулҳои ҳозиразамони физикию кимиёвиро дар самти спектроскопияи ултрабунафш, спектроскопияи инфрасурх, ва электрофорези катрагӣ бо муваффақият аз худ кард. Довталаб истихроҷи моддаҳои рағани мумӣ, полисахаридҳо, пайвастагиҳои фенолӣ ва сафедаҳоро мустақилона насб намуда, аз усулҳои таҳқиқотии дар адабиёт тавсияшударо истифода намуд. Саҳми шахсии довталаб дар таҳқиқоти илмӣ, ҷустуҷӯ ва таҳлили маълумоти адабиёт оид ба мавзӯи қори илмӣ, иштирок дар таҳияи нақшаи раванди таҳқиқот, интиҳоби навъҳо, гузаронидани таҷрибаҳои саҳроӣ, гузаронидани озмоиш дар шароити гуногуни ҳоку иқлими вилояти Хатлон, ноҳияи Данғара, шаҳри Душанбе ва деҳаи Зиддии ноҳияи Варзоб, коркарди маълумоти оморӣ, таҳлил ва хулосаҳо дар асоси натиҷаҳои таҳқиқот назаррас мебошад.

Муҳимияти мавзӯи интиҳобнамудаи Султонмамади Гулмамад зарур ва муҳим мебошад, зеро дар замони муосир эҳтиёҷоти саноати сабук ва дорусозӣ ба маводи нав мунтазам афзоиш меёбад. Қисми асосии корро омӯзиши хусусиятҳои биохимиявии пайвастагиҳои фенолӣ ва карбогидратҳои растании таҳқиқшаванда дар минтақаҳои таҷрибавӣ, таҳияи усули ҷудо

намудани пайвастагиҳои фитохимиявӣ аз узвҳои растанӣ, вобаста аз марҳилаи инкишофи растанӣ, муайян намудани захираи умумии биомасса дар узвҳои рӯи заминӣ ва зери заминии намудҳои Сич (*Eremurus*) дар минтақаҳои таҷрибавӣ, ошкор намудани динамикаи тағйирёбии миқдори умумии пайвастагиҳои фитохимиявии таркиби чавҳари Сич (*Eremurus*) дар минтақаҳои таҷрибавӣ ҳангоми раванди онтогенез, ошкор намудани компонентҳои асосии фитохимиявӣ дар таркиби фенолини решаи растани Сичи калон (*E. robustus* Regel) ва Сичи ҳисорӣ (*E. hissaricus* Vved) дар раванди нашъунамо, муайян намудани захрнокии баъзе аз пайвастагиҳои фитохимиявии таркиби Сич (*Eremurus*), ки хусусияти шифобахшӣ доранд, ташкил медиҳад.

Кори илмӣ натиҷаи фаъолияти амалии диссертант буда, натиҷаҳои асосии илмӣ ва хулосаҳои кори рисоларо шахсан довталаб ба даст овардааст. Аз рӯйи мавзуи диссертатсия 8 мақолаи илмӣ чоп гардидааст, ки аз онҳо 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2 мақолаи илмӣ дар маҷалаҳои тақризшавандаи ҚОА-и Федератсияи Россия, 6 фишурдаи илмӣ дар конфронсҳои байналмилалӣ ва 4 фишурдаи илмӣ дар конфронсҳои ҷумҳуриявӣ нашр карда шудаанд.

Автореферат ва маводи нашршуда мундариҷаи умумии рисоларо пурра инъикос мекунанд. Натиҷаҳои таҳқиқотро барои пешгӯии ҳосилнокии растаниҳои *E. hissaricus* Vved ва *E. robustus* Regel дар шароити тағйирёбии иқлим ва роҳҳои идоракунии он бо мақсади ба даст овардани пайвастагиҳои фитохимиявӣ ва дар соҳаҳои кишоварзӣ ва дорусозӣ истифода бурдан мумкин аст. Рисолаи диссертатсионӣ ба талаботи Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Низомномаи Шурои диссертатсионӣ, Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, Тартиби додани унвонҳои илмӣ ва Тартиби бақайдгирии давлатии диссертатсияҳои ҷимояшуда» аз 30 июни соли 2021, № 267 муқаррар гардидааст, ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он Султонмамади

Гулмамад сазовор, барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз
руи ихтисоси 03.01.04 – Биохимия мебошад.

Роҳбари илмӣ:

Сарҳодими илмии озмоишгоҳи
биохимияи фотосинтези ИБФ ва ГР-и АМИТ
д.и.б., узви вобастаи АМИТ

Чумъаев Чумъаев Б.Б.

Имзои Чумъаев Б.Б. - ро тасдиқ менамоям:

Нозири калони шуъбаи кадрҳои Институти ботаника,
физиология ва генетикаи растании АМИТ

Умарова Н.С.

